

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande på underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram

Bakgrund

Regeringen arbetar i bred dialog med organisationer i det civila samhället och myndigheter för att ta fram ett nationellt skogsprogram. Visionen för programmet är ”Skogen - det gröna guldet - ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi”. Arbetsgrupperna inom det nationella skogsprogrammet har nu lämnat över underlagsrapporter med strategiska rekommendationer. Dessa rapporter har nu skickats på remiss.

Sammanfattning

Skogsriket Västerbottens yttrande kan sammanfattas i följande punkter:

- Förslaget att skapa regionala utvecklings- och samverkansforum, ”Arena skogen” är mycket bra. I Västerbotten har vi i flera år arbetat på detta sätt och vi anser därför att Skogsriket Västerbotten bör vara ett av dessa samverkansforum. Här finns redan en väl fungerande organisation bestående av intressenter inom skogssfären som samverkar för att skapa tillväxt och jobb kopplade till skog i Västerbotten.
- Kompetensförsörjning är en viktig fråga som genomsyrar alla rapporterna. Vi föreslår att SLU fortsatt är utbildningsansvarig för skogliga utbildningar, då SLU:s, skogsvetenskapliga fakultet är ett av världens bästa och mest kompetenta universitet när det gäller skog.
- I Västerbotten är det på många platser svårt att hitta arbetskraft för skogen samtidigt som vi har nyanlända som behöver komma in i arbetslivet. Skogsriket Västerbotten föreslår att SLU:s arbete med hela kedjan från intresseskapande på asylboendet, enklare skoglig utbildning på SFI till skoglig vuxenutbildning på naturbruksgymnasium utvecklas.

- Hela värdekedjan måste betyda hela värdekedjan. Det är viktigt att satsa på teknikutveckling men då skogsmaskinsmarknaden är liten i Sverige blir utvecklingskostnaderna för att ta fram nya hållbara, autonoma maskiner som både skonar människa och mark för höga i relation till intäkten. Ska hållbar skogsteknik utvecklas måste ett skogsprogram innehålla medel och incitament till teknikutveckling.
- Kommuner saknar ofta kunskap om vad skogen betyder för dem. De vet inte vilken nytta det gör för kommunen eller vilka tillväxtmöjligheter som finns. Skogsriket Västerbotten arbetar mot kommunerna med denna fråga och detta bör även ingå i det nationella skogsprogrammet.
- Skogsriket Västerbotten delar rekommendationen att möjliggöra övergången till bioekonomi. Biomassan från skogen har den egenskapen att den ständigt förnyas när ny skog växer upp. Sköter vi skogsresurserna på rätt sätt har vi således en i praktiken oändlig källa att bygga till exempel hem och byggnader med. Åtgärdsförslaget att utveckla den industriella träbyggnadsprocessen välkomnas av Skogsriket Västerbotten. Andra faktorer som vi lyfter fram som väsentliga för en övergång till bioekonomi är till exempel utredning av artskyddsförordningen och produktionsmål.
- Västerbotten delar rekommendationen att skogen måste prioriteras i svensk utrikespolitik. Med tanke på skogens betydelse för Sverige bör skogen etablera sig som en profilfråga i svensk utrikespolitik.
- Jämställdhet är en utvecklingsfråga för skogssektorn. Enstaka aktiviteter gör inga strukturella förändringar. För att få ett hållbart skogsbruk behöver ojämställdhetsproblemen adresseras. Skogsriket Västerbotten har de senaste åren lyft fram en rad åtgärder för ökad jämställdhet och arbetar med att motivera kvinnor och män att intressera sig för de utbildnings-, arbets- och karriärmöjligheter som skogssektorn erbjuder. Skogsriket föreslår att nationella skogsprogrammet tar tillvara på arbetet som har skett i Västerbotten för spridning nationellt och internationellt. Skogsriket Västerbotten föreslår att det inrättas ett gemensamt forum för jämställdhet som kopplas till en nationell strategi som ska verka för ökad jämställdhet inom skogssektorn. Västerbotten erbjuder sig vara pilotlän gällande jämställdhetsarbete inom skogssektorn.

Skogsriket Västerbotten

Skogsriket Västerbotten har arbetat i fyra år med att samla olika aktiviteter kopplade till skog i Västerbotten. Skogsriket Västerbotten arbetar för att vidareutveckla länets näringsliv med skogen som bas och samtidigt ge fler kunskap om vilken resurs de västerbottniska skogarna är. Skogsriket

Västerbotten drivs av Länsstyrelsen Västerbotten och Skogsstyrelsen tillsammans med Region Västerbotten, Umeå Universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet, SCA, Sveaskog, Norra Skogsägarna, Skogstekniska Klustret och Lapplandssafari.

I Västerbotten är vi eniga och samverkar. Genom samverkan mellan aktörerna vill vi öka skogens bidrag till en hållbar samhällsutveckling i hela länet.

Två av medlemmarna i Skogsriket Västerbotten ingår i arbetsgrupperna inom det nationella skogsprogrammet, Pär Lärkeryd, Norra Skogsägarna, i grupp tre och Maria Hedblom, Skogstekniska Klustret i grupp fyra. Dessutom ingår Erik Bergkvist, Region Västerbotten, i skogsprogrammets programråd.

Yttrande

Underlaget till ett nytt skogsprogram har tagit ett brett och nydanande anslag inför formeringen av den framtida skogspolitik. Skogsriket Västerbottens yttrande fokuserar på de områden där vi varit aktiva, där vi ser att vi har kompetens och erfarenhet som vi vill dela med oss av.

Förslaget att skapa regionala utvecklings- och samverkansforum, ”Arena skogen” är mycket bra. Att sammanföra olika intressenter inom skogssfären för att skapa tillväxt, jobb och stärka ett brett värdeskapande av skogen är välkommet. Förslaget innebär bland annat att regeringen bör rikta ett erbjudande till regionala aktörer i fem skogslän att som pilotregioner starta regionala ”Arena skogen”. Det är på detta sätt Skogsriket Västerbotten arbetat de senaste åren. Vårt fokus har legat på bland annat arbetskraftsförsörjning och jämställdhet. Vi anser därför att Skogsriket Västerbotten bör vara ett av dessa samverkansforum. Här finns redan en väl fungerande organisation bestående av intressenter inom skogssfären som redan samverkat i flera år med att skapa tillväxt och jobb kopplade till skog i Västerbotten.

Det bör även påpekas att idéer liknande ”Arena Skogen” lyfts fram på flera ställen i rapporterna bland annat förslaget om rådgivande plattformar från grupp 2 och genomförandet av skogsprogrammet från grupp 3. Det finns synergier mellan olika förslag och mellan olika grupper.

Skogsriket Västerbotten instämmer i de förslag som handlar om att stärka, leva och bo i Sveriges skogsbygder. Det är i vår glesbygd som skogen finns och en levande landsbygd är en förutsättning för att utveckla och stärka konkurrenskraften i skogsnäringen. Arbetskraft måste finnas nära skogen och det innebär att det måste vara attraktivt att bo på landsbygden. Därför är frågor som utbildning, jämställdhet, infrastruktur, jobbkapande och företagsutveckling särskilt viktiga.

Komptensförsörjningen är en röd tråd i alla fyra arbetsgrupper – och vi behöver utbilda människor om skog på flera plan och få en bredare grupp att söka sig till skogliga utbildningar. Skogsbranschen har i dag svårt att attrahera unga personer. Skogsriket betonar vikten av att skogliga utbildningar även fortsättningsvis skav vara lokaliserade till Umeå och SLU. Skogsriket Västerbotten föreslår att SLU fortsatt är utbildningsansvarig för skogliga utbildningar, då SLU:s, skogsvetenskapliga fakultet är ett av världens bästa och mest kompetenta universitet när det gäller skog.

Skogsriket Västerbotten vill lyfta fram behovet av att skapa jobb i skogen för nyanlända och långtidsarbetslösa. I Västerbotten är det på många platser svårt att hitta arbetskraft för skogen samtidigt som vi har nyanlända som behöver komma in i arbetslivet. Skogsriket Västerbotten har lyft denna fråga och SLU arbetar med att ta fram utbildning för att förmedla kunskap om skogsbruk och andra skogsrelaterade aktiviteter såsom jakt och turism till nyanlända svenskar. Skogsriket delar åtgärdsförslaget om jobb i skogen för nyanlända och långtidsarbetslösa men saknar skrivningar om behovet av utbildning för dessa personer. Skogsriket Västerbotten föreslår att SLU:s arbete med hela kedjan från intresseskapande på asylboendet, enklare skoglig utbildning på SFI till skoglig vuxenutbildning på naturbruksgymnasium utvecklas.

Hela värdekedjan måste verkligen betyda hela värdekedjan. För att få hållbara produkter från skogen så måste den ha skötts hållbart. Det innebär att olika skogsbruksmetoder måste tillåtas. Hela värdekedjan betyder också att man måste satsa medel på teknik- och teknikutveckling. Idag säljs det någonstans mellan 2500 – 4000 maskiner per år, det ville säga marknaden är nästan obefintlig. Utvecklingskostnaderna för att ta fram nya hållbara, autonoma maskiner som både skonar människa och mark är på tok för höga mot intäkten. Ska hållbart skogsteknik utvecklas måste ett skogsprogram innehålla medel och incitament till teknikutveckling. Idag glöms detta hela tiden bort. Satsningar sker ofta i slutet av värdekedjan på spännande nya produkter men inte på hur man får fram produkterna.

Skogsriket Västerbotten saknar satsningar på kommunerna. Kommuner saknar ofta kunskap om vad skogen betyder för dem. De vet inte vilken nytta det gör för kommunen eller vilka tillväxtmöjligheter som finns. Skogsriket arbetar nu med en satsning på just detta då vi kommer att besöka kommuner för en dialog om skogens betydelse för just den enskilda kommunen. Om kommunerna lär sig mer om vad skogen betyder för sin respektive kommun finns massor av möjligheter och detta kan verkligen ingå i ett skogsprogram.

Skogsriket Västerbotten delar rekommendationen att möjliggöra övergången till bioekonomi. Biomassan från skogen har den egenskapen att den ständigt förnyas när ny skog växer upp. Sköter vi skogsresurserna på rätt sätt har vi således en i praktiken oändlig källa att bygga till exempel hem och

byggnader med. Växande skog binder koldioxid och genom att uppföra hus i trä får vi en mångårig fördröjning av koldioxidutsläppen till atmosfären. Åtgärdsförslaget att utveckla den industriella träbyggnadsprocessen välkomnas av Skogsriket Västerbotten och ett ökat träbyggande är ett av de fokusområden som vi arbetat med under de senaste åren. Dessutom kan Sverige med ett ökat träbyggande utveckla en ny blomstrande exportnäring. Sverige är redan ett av världens största exportländer inom sågade trävaror och skogsnäringen är en ekonomisk ryggrad i vår samhällsekonomi. Den globala stadsytan förespås öka med 120 procent till år 2030. I en sådan kontext blir det allt viktigare att se till att hållbarhet och klimat också präglar framtidens byggande – också i andra länder. Och det råder knappast någon tvekan om att svensk träbyggnadsteknik skulle kunna göra succé på världsmarknaden. Träbyggande är ett av de områden, kopplade till skogen, som bör prioriteras i svensk utrikespolitik. Skogsriket Västerbotten delar rekommendationen att skogen måste prioriteras i svensk utrikespolitik. Med tanke på skogens betydelse för Sverige bör skogen etablera sig som en profilfråga i svensk utrikespolitik.

Skogsriket Västerbotten delar förslaget från arbetsgrupp två om att ett skogsproduktionsmål bör utredas. Inom ramen för befintlig lagstiftning och politisk inriktning finns möjligheter att inom naturens gränser öka virkesproduktionen. Ett politiskt formulerat mål ger en större tyngd i produktionsfrågorna som är viktiga för klimatet och i omställningen till ett biobaserat samhälle.

Förslaget att utreda Artskyddsförordningen är positivt. Förslaget är dessutom i linje med Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets begäran hos regeringen och en förutsättning för att skapa en rättssäker hantering för skogsbruket. Det är önskvärt att en sådan utredning lägger stor tyngd på tillämpning i skogsbruket och att den tar hänsyn till resultaten från det tidigare arbetet.

Skogsriket Västerbotten vill se skarpare förslag på behovet av att skapa mer aktiva skogsägare, inte minst satsning på kvinnor. Aktiva skogsägare är avgörande för framtida skogsbruk, och intresset kan ändras med en ny generation. Det kan handla om fördjupad forskning och studier i skogsbrukets/skogsägares beteende, drivkrafter och attityder, men också satsning på aktiva ”kontaktinsatser” såsom e-tjänster i kombination med ”träffar”.

Skogsriket Västerbotten har de senaste åren lyft fram en rad åtgärder för ökad jämställdhet. Västerbotten är ett skogslän och kan tjäna som förebild för Sverige i stort men även internationellt. Vi arbetar för att motivera kvinnor och män att intressera sig för de utbildnings-, arbets- och karriärmöjligheter som skogssektorn erbjuder. Skogsriket Västerbotten föreslår att det inrättas ett gemensamt forum för jämställdhet som kopplas till en nationell strategi som ska verka för ökad jämställdhet inom skogssektorn. Skogsriket Västerbotten föreslår att nationella

skogsprogrammet tar tillvara på arbetet som har skett i Västerbotten kopplat till jämställdhet och skogssektorn för spridning nationellt och internationellt. Västerbotten erbjuder sig vara pilotlän gällande jämställdhetsarbete inom skogssektorn.

Skogsriket Västerbotten anser att i underlagsrapporterna behöver genusperspektivet problematiseras och synliggöras. Skogsriket Västerbotten önskar tydligare beskrivningar hur ökad jämställdhet är en utvecklingsfråga för skogssektorn. Skogsriket saknar en analys kring könsroller som utgör hinder för både kvinnor och män för att vara aktiva skogsägare, vistas i skog samt utbilda sig och arbeta inom skogsnäringen. Det kräver ett större arbete för att få genomslag för jämställdhetsarbetet inom skogssektorn än åtgärdsförslaget att stötta nätverk för kvinnor som äger skog. Enstaka aktiviteter gör inga strukturella förändringar.

Skogsriket Västerbotten tycker sammantaget att ambitionerna är goda i underlagsrapporterna. De omfattande åtgärdsförslagen är en bra grund att forma den framtida skogspolitiken i Sverige på. Förslagen bidrar till att stimulera strategiska satsningar och politikområden som till exempel klimat och miljömål, landsbygdsutveckling, nyindustrialisering, utveckling av export, besöksnäring med mera. Skogsriket Västerbotten vill vara med och utveckla en långsiktig svensk skogspolitik med tydliga mål.



Magdalena Andersson
Ordförande Skogsriket Västerbotten